

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-400М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять з навчальної дисципліни

«Вікова психологія»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Середня освіта
(Історія)» спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 8 від 29.01.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Вікова психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Шпак С. Г. – Рівне : НУВГП, 2024. – 45 с.

Укладач: Шпак С. Г., кандидат психологічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Олексін Ю. П., д.п.н., професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Керівник (гарант) групи забезпечення спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
Прищеп О. П., д.і.н., доцент, професор кафедри суспільних дисциплін.

© С. Г. Шпак, 2024

© НУВГП, 2024

Вступ

Метою вивчення дисципліни «Вікова психологія» є формування у майбутнього фахівця загальних та професійних компетенцій системи загальної педагогічної підготовки. Засвоєння студентами знань про вікові особливості розвитку особистості та способи засвоєння знань на різних вікових етапах. Отримання певного власного досвіду професійної діяльності у відповідності з віковими та індивідуальними особливостями людей. Усвідомлення та відчуття закономірностей функціонування людської психіки і набуття навичок активно взаємодіяти та впливати на психіку іншої особистості, враховуючи її потенційні, вікові та індивідуальні психологічні особливості, прогнозувати її поведінку та вчинки тощо.

Завданнями курсу є:

- розкрити основні закони та закономірності психічного розвитку людини;
- дати знання про періодизацію психічного розвитку та шляхи вирішення цієї проблеми у психології;
- з'ясувати зміст та особливості психічного розвитку у різні вікові періоди;
- ознайомити студентів з віковими та індивідуальними особливостями людини;
- дати знання про наукові методи вивчення вікових особливостей;
- формувати уміння використовувати психологічні знання при організації роботи з особами різного віку.
- розвинути навички встановлення контакту, партнерської взаємодії, візуальної психодіагностики, конструктивного підходу у вирішенні проблем соціальної взаємодії, покращення, корекції та розвитку власної комунікативної компетентності у системі міжособистісних взаємин.

Вивчення навчальної дисципліни «Вікова психологія» спрямовано на формування таких компетенцій:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері освіти та соціальної допомоги.

Загальні компетентності: здатність до абстрактного та логічного мислення; здатність діяти на основі етичних суджень; здатність до здійснення комунікативної взаємодії; здатність навчатися, навчати та самонавчатися.

Фахові (спеціальні) компетентності спеціальності: здатність до професійної педагогічної діяльності у відповідності з віковими та індивідуальним особливостями людей, здатність до встановлення контакту, партнерської взаємодії, візуальної психодіагностики, конструктивного підходу у вирішенні проблем соціальної взаємодії, покращення, корекції та розвитку власної комунікативної компетентності.

Очікувані результати навчання: розуміння предмета вікової психології, що ґрунтується на визнанні особливостей психічного розвитку людини у різні вікові періоди в процесі життєдіяльності, яка поєднує в собі соціальне і психічне, їхню взаємодію та взаємозв'язок; формування у майбутнього фахівця загальних та професійних компетенцій, системи загальної педагогічної підготовки, уміння використовувати психологічні знання при організації роботи з людьми різного віку вирішення практичних, професійних і наукових завдань, стійке позитивне настановлення на іншу людину, орієнтуватися у власному досвіді спілкування, що є необхідною передумовою і складовою розвитку педагогічної компетентності у міжособистісних взаєминах.

В результаті освоєння дисципліни студент повинен **знати:**

- функції, види, мету і завдання вікової психології, основні категорії та методи вікової психології,
- вікову періодизацію психічного розвитку особи;
- теоретичні положення, які виконують методологічну функцію;
- вікові та індивідуальні особливості людини, поняття вікових криз та новоутворень;
- порушення психічного розвитку особи та шляхи вирішення цих проблем;
- організація психологічної роботи з особами різного віку.

вміти:

- планувати та проводити психологічну та навчально-виховну роботу з людьми різного віку у відповідності з віковими та індивідуальними особливостями;
- розробляти програми вивчення психічного розвитку дітей та учнів;
- володіти навичками проведення психологічного обстеження та практичної обробки його результатів;
- підбирати інтерактивні ігри, різноманітні тренінгові вправи для розв'язання конкретних психологічних проблем.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка фіксованих виступів, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та контрольні запитання.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Вікова психологія дошкільного дитинства

Тема 1. Історичний розвиток вікової психології та сучасна вікова періодизація

Вікова психологія як наука. Структура вікової психології.

Історія становлення вікової психології. Поняття розвитку і формування в контексті вікової психології. Проблема вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.

Загальні закономірності психічного розвитку. Рушійні сили розвитку психіки. Кризи та їх значення. Вікова періодизація. Проблема вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології. Періодизації розвитку. Сучасна вікова періодизація.

Основні поняття: вікова психологія, теорії психічного розвитку, біологізаторські концепції, соціологізаторський підхід, теорія конвергенції двох факторів, культурно-історична теорія психічного розвитку, розвиток, періодизація, основи періодизацій, періодизації за зовнішніми ознаками розвитку, періодизації за однією ознакою розвитку, періодизації на основі суттєвих ознак психічного розвитку.

Тема 2. Пренатальний період. Психічний розвиток дитини в період новонародженості (0-2 міс.) та в немовлячому віці (2 міс.-1рік)

Пренатальний розвиток. Загальна характеристика. Фази пренатального розвитку. Період новонародженості (0-

2 місяці). Криза новонародженості. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти. Розвиток у немовляти сприйняття. Розпізнавання немовлям інформації. Виокремлення немовлям категорій. Розвиток у немовлят пам'яті. Криза першого року життя.

Основні поняття: перинатальний розвиток; гермінальна стадія; ембріональна стадія; фетальна стадія; монозиготні (дизиготні) близнята; плід; допоміжні структури; габітурація; імпринтінг; фактори психічного ризику до народження дитини, маніпуляція; предметна діяльність; сензитивний період розвитку мовлення; формування вищих психічних функцій; емоційна сфера; довільність дій; криза 1 року життя.

Тема 3. Психічний розвиток дитини в ранньому віці (1-3 роки)

Новоутворення дітей раннього віку. Соціальна ситуація в ранньому віці. Провідна діяльність дитини в ранньому віці. Розвиток психічних функцій в ранньому віці. Мова. Особливості розвитку особистості дитини в період від 1 до 3 років. Самосвідомість. Криза трьох років.

Основні поняття: соціальна ситуація розвитку; гра; сюжет гри; зміст гри; трудова діяльність; учбова діяльність; сенсорний розвиток; сенсорні еталони; довільність; мовлення; особистість; самосвідомість; самооцінка.

Тема 4. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці (3-7 років)

Соціальна ситуація розвитку. Анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку. Гра як провідна діяльність дитини в дошкільному віці. Сенсорний розвиток. Розумовий розвиток дошкільника. Особливості розвитку

особистості дитини в період від 3 до 7 років. Новоутворення дітей дошкільного віку. Криза семи років

Основні поняття: новоутворення дошкільного дитинства; психологічна готовність до шкільного навчання; компоненти готовності; мотиваційна готовність; розумова готовність; емоційно-вольова готовність; проблеми шестирічних дітей.

Модуль 2

Змістовний модуль 2. Вікова психологія шкільного віку

Тема 5. Психологічні особливості розвитку молодшого школяра (7-11 років)

Психофізичний розвиток дитини молодшого шкільного віку. Навчання як провідна діяльність молодшого школяра. Місце гри в житті дітей молодшого шкільного віку. Новоутворення дітей молодшого шкільного віку. Розвиток та формування самосвідомості. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.

Основні поняття: учбова діяльність молодших школярів; структура учбової діяльності; формування учбової діяльності; розвиток пізнавальних психічних процесів; емоційно-вольова сфера; характерологічні особливості; самооцінка; рівень домагань.

Тема 6. Психологія підлітка (11-15 років)

Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток

спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка. Педагогічно занедбані підлітки. Криза 13 років.

Основні поняття: статеве дозрівання; акселерація; важковиховуваність; криза 13 років; новоутворення підліткового віку; почуття дорослості; стосунки з однолітками; емансипація від дорослих; самосвідомість; самооцінка; особистісна рефлексія, імпульсивність поведінки; вольові якості; особистісна самоідентичність; ідеали особистості.

Тема 7. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація в період ранньої юності. Особливості фізичного розвитку. Характеристика учбово-професійної діяльності старшокласників. Формування особистості старшокласника. Розвиток самосвідомості. Емоційний розвиток. Світогляд, переконання мотивація. Особливості спілкування у ранній юності. Особливості розумової діяльності у старшокласників. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у старшокласників.

Основні поняття: фізичний розвиток старшокласників; самовизначення; емоційна автономність; потреба у відокремленні та в належності до певної групи.

Тема 8. Психологія зрілої юності

Соціальна ситуація в період зрілої юності. Формування особистості. Розвиток самосвідомості. Емоційний розвиток. Світогляд, переконання мотивація. Особливості спілкування у період зрілої юності. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у старшокласників. Загальна характеристика періоду зрілої юності.

Основні поняття: зростаюча індивідуалізація; міжстатеві взаємини; емоційно-вольова сфера;

самосвідомість; відкриття для себе власного внутрішнього світу; особистісна ідентичність; етапи у розвитку ідентичності; самооцінка.

Вивчення курсу передбачає проведення лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, самостійну роботу студентів, використання різних форм контролю рівня знань студентів (виконання контрольних та творчих робіт, захист рефератів, співбесіда з окремих тем (питань теми), вибір адекватних методик для проведення дослідної роботи з дітьми різного віку, проведення атестації, заліку).

Велика увага приділяється розвитку наукового творчого мислення студентів, чому сприяють завдання для самостійної роботи.

4. Теми семінарських занять

№ з н/п	Назва теми	Кількість годин
		Д.ф.
1.	Історичний розвиток вікової психології та сучасна вікова періодизація	2
2.	Пренатальний період. Психічний розвиток дитини в період новонародженості (0-2 міс) та в немовлячому віці (2 міс-1 рік)	2
3.	Психічний розвиток дитини в ранньому віці (1-3 роки)	2
4.	Психічний розвиток дитини в дошкільному віці (3-7 років)	2
5.	Психологічні особливості розвитку молодшого школяра (7-11 років)	2
6.	Психологія підлітка (11-15 років)	2
7.	Психологія ранньої юності	2
8.	Психологія зрілої юності	2
	Разом	16

5. Плани семінарських занять

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Вікова психологія дошкільного дитинства

Семінарське заняття № 1

Тема: *Історичний розвиток вікової психології та сучасна вікова періодизація*

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* предмет і завдання, етапи розвитку вікової психології як науки, наукові школи (напрямки) сучасної вікової психології, структуру та функції вікової психології, взаємозв'язки вікової психології з іншими галузями знання, місце вікової психології в системі наукового знання та зміст основних категорій вікової психології, історію становлення вікової психології, поняття розвитку і формування в контексті вікової психології, проблеми вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології, основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості. Періодизації розвитку та сучасну вікову періодизацію розвитку.

вміти визначати поняття розвитку і формування в контексті вікової психології, здійснювати порівняльний аналіз теорій сучасної вікової психології, обґрунтовувати доцільність використання методів досліджень.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Історичний розвиток вікової психології»

та сучасна вікова періодизація».

План

1. Предмет і завдання, етапи розвитку вікової психології як науки.
2. Структура, функції вікової психології та зміст основних категорій вікової психології.
3. Взаємозв'язки вікової психології з іншими галузями знання.
4. Історія становлення вікової психології.
5. Поняття розвитку і формування, в контексті вікової психології.
6. Проблеми вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.
7. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості. Загальні закономірності психічного розвитку.
8. Рушійні сили розвитку психіки. Поняття «криза» та «вікова періодизація».
9. Проблема вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.

Основні поняття: вікова психологія, теорії психічного розвитку, біологізаторські концепції, соціологізаторський підхід, теорія конвергенції двох факторів, культурно-історична теорія психічного розвитку, розвиток, періодизація, основи періодизацій, періодизації за зовнішніми ознаками розвитку, періодизації за однією ознакою розвитку, періодизації на основі суттєвих ознак психічного розвитку, вікова криза.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського

заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення вікової психології як галузі психологічної науки.
2. Назвіть етапи розвитку вікової психології.
3. Назвіть наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання вікової психології.
4. Охарактеризуйте структуру, функції та основні категорії вікової психології.
5. Охарактеризуйте зв'язок вікової психології з іншими науками.
6. Розкрийте співвідношення понять «розвиток» і «формування» в контексті вікової психології.
7. Охарактеризуйте основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення вікової психології.
8. Проаналізуйте проблеми вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.
9. Охарактеризуйте особливості вікового розвитку у вітчизняній психології на сучасному етапі.
10. Які шляхи формування і розвитку особистості? Охарактеризуйте основні загальні закономірності психічного розвитку.
11. Визначіть критерії рушійних сил розвитку психіки.
12. Охарактеризуйте поняття «вікова криза» та її значення.
13. Охарактеризуйте поняття «вікова періодизація».
14. Проаналізуйте проблеми вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.

15. Проаналізуйте особливості сучасної вікової періодизації.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2019. 112 с.
2. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
3. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
4. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
5. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
6. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: *Пренатальний період. Психічний розвиток дитини в період новонародженості (0-2 міс) та немовлячому віці (2 міс-1 рік)*

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота, перегляд науково-популярного фільму.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні психологічні категорії пренатального розвитку та загальну характеристику пренатального розвитку, основні психологічні категорії періоду новонародженості (0-2 місяці) та кризи новонародженості, соціальну ситуацію розвитку і провідну діяльність немовляти, поняття «криза першого року життя».

вміти визначати особливості пренатального розвитку та періоду новонародженості (0-2 місяці), використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку в немовлячому віці

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Пренатальний період. Психічний розвиток дитини в період новонародженості (0-2 міс) та немовлячому віці (2 міс-1 рік)».

План

1. Пренатальний розвиток.
2. Загальна характеристика пренатального розвитку.
3. Фази пренатального розвитку.
4. Загальна характеристика періоду новонародженості (0-2 місяці).
5. Криза новонародженості.
6. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти.
7. Розвиток у немовляти сприйняття. Розпізнавання немовлям інформації.
8. Виокремлення немовлям категорій.
9. Розвиток у немовлят пам'яті.
10. Криза першого року життя.

Основні поняття: перинатальний розвиток; гермінальна стадія; ембріональна стадія; фетальна стадія;

монозиготні (дизиготні) близнята; плід; допоміжні структури; габітурація; імпринтінг; фактори психічного ризику до народження дитини, маніпуляція; предметна діяльність; сензитивний період розвитку мовлення; формування вищих психічних функцій; емоційна сфера; довільність дій; криза 1 року життя.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні психологічні категорії пренатального розвитку.
2. Проаналізуйте загальну характеристику пренатального розвитку.
3. Охарактеризуйте основні психологічні категорії періоду новонародженості (0-2 місяці).
4. Назвіть основні новоутворення кризи новонародженості.
5. Охарактеризуйте ознаки кризи новонародженості.
6. Проаналізуйте базові потреби та соціальну ситуацію розвитку періоду новонародженості провідна діяльність.
7. Проаналізуйте особливості провідної діяльності дитини в період новонародженості провідна діяльність.

8. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку і провідну діяльність немовляти.
9. Проаналізуйте розвиток у немовляти сприйняття. Охарактеризуйте розпізнавання немовлям інформації.
10. Охарактеризуйте виокремлення немовлям категорій.
11. Проаналізуйте розвиток у немовлят пам'яті.
12. Назвіть основні новоутворення кризи першого року життя.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2019. 112 с.
2. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
3. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
4. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
5. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
6. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.

Семінарське заняття № 3

Тема: *Психічний розвиток дитини в ранньому віці (1-3 роки).*

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота, перегляд науково-популярного фільму.

Мета: *знати* соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність дитини в ранньому віці, розвиток психічних функцій в ранньому віці та особливості розвитку особистості дитини в період від 1 до 3 років.

вміти використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку дитини в період від 1 до 3 років.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми

План

1. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність дитини в ранньому віці.
2. Розвиток психічних функцій в ранньому віці. Мова.
3. Особливості розвитку особистості дитини в період від 1 до 3 років. Самосвідомість.
4. Криза трьох років. Новоутворення дітей раннього віку.

Основні поняття: соціальна ситуація розвитку; гра; сюжет гри; зміст гри; трудова діяльність; учбова діяльність; сенсорний розвиток; сенсорні еталони; довільність; мовлення; особистість; самосвідомість; самооцінка.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами, тестовий контроль знань.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Проаналізуйте загальну характеристику розвитку дитини в період від 1 до 3 років.
2. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку і провідну діяльність дитини в період від 1 до 3 років.
3. Проаналізуйте розвиток психічних функцій в ранньому віці.
4. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості в ранньому віці.
5. Проаналізуйте розвиток мови в ранньому віці.
6. Назвіть основні новоутворення кризи 3 років.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2019. 112 с.
2. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
3. Максименко С. Д. Адаптація дитини до школи. Главник. Київ : Мікрос-СВС, 2020. 111 с.
4. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
5. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).

6. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
7. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.
8. Северина Л. В. Особливості розвитку і виховання дитини в 6 років. Харків : Торсінг, 2023. 64 с.
9. Чуб Н. В. Довідник для батьків дошкільників. Психологія дитини від А до Я. Харків : Веста, 2021. 160 с.

Семінарське заняття №4

Тема: *Психічний розвиток дитини в дошкільному віці (3-7 років)*

Вид заняття: семінар-практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота, перегляд науково-популярного фільму.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність дитини в дошкільному віці, розвиток психічних функцій в дошкільному віці та особливості розвитку особистості дитини в дошкільному віці.

вміти використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку дитини в дошкільному віці.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психічний розвиток дитини в дошкільному віці (3-7 років)».

План

1. Соціальна ситуація розвитку та анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку.
2. Гра як провідна діяльність дитини в дошкільному віці.
3. Сенсорний розвиток та розумовий розвиток дошкільника.
4. Особливості розвитку особистості дитини в період від 3 до 7 років.
5. Новоутворення дітей дошкільного віку. Криза семи років.

Основні поняття: новоутворення дошкільного дитинства; психологічна готовність до шкільного навчання; компоненти готовності; мотиваційна готовність; розумова готовність; емоційно-вольова готовність; проблеми шестирічних дітей.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Проаналізуйте загальну характеристику розвитку дитини в період від 3 до 7 років.
2. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку і провідну діяльність дитини в період від 3 до 7 років.
3. Проаналізуйте розвиток психічних функцій в дошкільному віці.
4. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості в дошкільному віці.
5. Проаналізуйте розвиток мови в дошкільному віці.

б. Назвіть основні новоутворення кризи 7 років.

П. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2019. 112 с.
2. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
3. Максименко С. Д. Адаптація дитини до школи. Главник. Київ : Мікрос-СВС, 2020. 111 с.
4. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
5. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
6. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
7. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.
8. Северина Л. В. Особливості розвитку і виховання дитини в 6 років. Харків : Торсінг, 2023. 64 с.
9. Чуб Н. В. Довідник для батьків дошкільників. Психологія дитини від А до Я. Харків : Веста, 2021. 160 с.

Модуль 2

Змістовний модуль 2. Вікова психологія шкільного віку

Семінарське заняття № 5

Тема: *Психологічні особливості розвитку молодшого школяра (7-11 років)*

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота, перегляд науково-популярного фільму.

Мета: *знати* соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність молодшого школяра, розвиток психічних функцій в молодшого школяра та особливості розвитку особистості дитини в молодшому шкільному віці.

вміти використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку дитини в молодшому шкільному віці.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологічні особливості розвитку молодшого школяра (7-11 років)».

План

1. Соціальна ситуація розвитку та анатомо-фізіологічні особливості першокласника.
2. Навчання як провідна діяльність першокласника.
3. Сенсорний розвиток та розумовий розвиток першокласника.
4. Особливості розвитку особистості дитини в період від 6 до 7 років.
5. Новоутворення та криза семи років.
6. Психологічна готовність до шкільного навчання.

7. Психофізичний розвиток дитини молодшого шкільного віку.
8. Навчання як провідна діяльність молодшого школяра.
9. Місце гри в житті дітей молодшого шкільного віку.
10. Новоутворення дітей молодшого шкільного віку.
11. Розвиток та формування самосвідомості.
12. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра.
13. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.
14. Розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці.

Основні поняття: учбова діяльність молодших школярів; структура учбової діяльності; формування учбової діяльності; розвиток пізнавальних психічних процесів; емоційно-вольова сфера; характерологічні особливості; самооцінка; рівень домагань.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Проаналізуйте загальну характеристику розвитку дитини в період від 6 до 7 років.

2. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку і провідну діяльність дитини в період від 6 до 7 років.
3. Проаналізуйте розвиток психічних функцій першокласника.
4. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості першокласника.
5. Проаналізуйте розвиток мови в першому класі.
6. Назвіть основні новоутворення кризи 7 років.
7. Охарактеризуйте критерії психологічної готовності дитини до шкільного навчання
8. Визначте основні проблеми соціально-психологічної адаптації першокласника .
9. Проаналізуйте загальну характеристику розвитку молодшого школяра
10. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку і провідну діяльність молодшого школяра.
11. Проаналізуйте розвиток психічних функцій в молодшому шкільному віці.
12. Охарактеризуйте розвиток пізнавальних психічних процесів в молодшому шкільному віці.
13. Охарактеризуйте розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці.
14. Розкрийте характерологічні особливості, рівень самооцінки та рівень домагань молодшого школяра.
15. Назвіть основні новоутворення кризи (10-11 років).

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. 1968. 234 с.

2. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии. Собр. Соч., Т.4. Київ : Педагогика, 1984. 195 с.
3. Выготский Л. С. Кризис первого года жизни. *Собрание сочинений в 6-ти томах.* Т.4. Харків : Світ, 1984. 522 с.
4. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль : Богдан, 2019. 112 с.
5. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
6. Максименко С. Д. Адаптація дитини до школи. Главник. Київ : Мікрос-СВС, 2020. 111 с.
7. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469с .
8. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
9. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
10. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.
11. Северина Л.В. Особливості розвитку і виховання дитини в 6 років. Харків : Торсінг, 2023. 64 с.
12. Чуб Н. В. Довідник для батьків дошкільників. Психологія дитини від А до Я. Харків : Веста, 2021. 160 с.

Семінарське заняття № 6

Тема: Психологія підлітка (11-15 років)

Вид заняття: семінар-практикум, модульний контроль

№1.

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд

мультимедійних презентацій, самостійна робота - модульний контроль №1.

Мета: *знати* соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність підлітка, розвиток психічних функцій та особливості розвитку особистості дитини в підлітковому віці.

вміти використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку дитини в підлітковому віці.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологія підлітка (11-15 років)».

План

1. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка.
2. Соціальна ситуація розвитку підлітка.
3. Провідна діяльність підлітка.
4. Новоутворення підліткового віку
5. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці.
6. Розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка.
7. Педагогічно занедбані підлітки.
8. Особливості кризи 13 років.

Основні поняття: статеве дозрівання; акселерація; важковиховуваність; криза 13 років; новоутворення підліткового віку; почуття дорослості; стосунки з однолітками; емансипація від дорослих; самосвідомість; самооцінка; особистісна рефлексія, імпульсивність поведінки; вольові якості; особистісна самоідентичність; ідеали особистості.

Узагальнення вивченого: діагностика знань,

виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте загальну характеристику психічного і особистісного розвитку підлітка.
2. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку підлітка.
3. Охарактеризуйте провідну діяльність підлітка.
4. Назвіть новоутворення підліткового віку
5. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості у підлітковому віці.
6. Охарактеризуйте розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка
7. Визначіть ознаки педагогічно занедбаних підлітків.
8. Охарактеризуйте особливості кризи 13 років.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття, підготуватися до модульного контролю.

Література:

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. 1968. 234 с.
2. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии. Собр. Соч., Т.4. Київ : Педагогика, 1984. 195 с.
3. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль : Богдан, 2019. 112 с.

4. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
5. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
6. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
7. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
8. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Провіта, 2021. 421 с.

Семінарське заняття № 7

Тема: *Психологія ранньої юності*

Вид заняття: семінар-практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота, перегляд науково-популярного фільму.

Мета: *знати* соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність ранньої юності, розвиток психічних функцій та особливості розвитку особистості людини в період ранньої юності.

вміти використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку дитини в віці ранньої юності.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологія ранньої юності».

План

1. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку в період ранньої юності.
2. Характеристика учбово-професійної діяльності старшокласників.
3. Формування особистості старшокласника.
4. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність старшокласника.
5. Особливості спілкування у ранній юності.
6. Особливості розумової діяльності у старшокласників.
7. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у старшокласників.

Основні поняття: фізичний розвиток старшокласників; самовизначення; емоційна автономність; потреба у відокремленні та в належності до певної групи; зростаюча індивідуалізація; міжстатеві взаємини; емоційно-вольова сфера; самосвідомість; відкриття для себе власного внутрішнього світу; особистісна ідентичність; етапи у розвитку ідентичності; самооцінка.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте загальну характеристику психічного і особистісного розвитку в період ранньої юності.
2. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку старшокласників.

3. Охарактеризуйте особливості учбово-професійної діяльності старшокласників.
4. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості у підлітковому віці.
5. Визначіть особливості спілкування у ранній юності.
6. Охарактеризуйте особливості розумової діяльності у старшокласників.
7. Охарактеризуйте психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у старшокласників.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль : Богдан, 2019. 112 с.
2. Кон И. С. Психология ранней юности. Харків : Слово, 1989. 233 с.
3. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
4. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
5. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
6. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
7. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.

8. Титаренко Т. М. Психологія життєвої кризи. Київ : Либідь, 1998. 122 с.

Семінарське заняття № 8

Тема: *Психологія зрілої юності*

Вид заняття: семінар-практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, перегляд мультимедійних презентацій, психологічне дослідження, самостійна робота, перегляд науково-популярного фільму.

Мета: *знати* соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність зрілої юності, розвиток психічних функцій та особливості розвитку особистості в період зрілої юності.

вміти використовувати форми і методи діагностики психічного розвитку дитини в віці зрілої юності.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологія зрілої юності».

План

1. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку в період зрілої юності.
2. Характеристика професійної діяльності особистості в період зрілої юності.
3. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність особистості в період зрілої юності.
4. Особливості спілкування в період зрілої юності.
5. Особливості розумової діяльності у особистості в період зрілої юності.
6. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у особистості в період зрілої юності.

Основні поняття: професійне самовизначення; міжстатеві взаємини; емоційно-вольова сфера; самосвідомість; відкриття для себе власного внутрішнього світу; особистісна ідентичність; етапи у розвитку ідентичності; самооцінка.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте загальну характеристику психічного і особистісного розвитку в період зрілої юності.
2. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку старшокласників. особистості в період зрілої юності
3. Охарактеризуйте особливості професійної діяльності особистості в період зрілої юності
4. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості особистості в період зрілої юності
5. Визначіть особливості спілкування особистості в період зрілої юності
6. Охарактеризуйте особливості розумової діяльності особистості в період зрілої юності
7. Охарактеризуйте психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей особистості в період зрілої юності

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до

плану семінарського заняття.

Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль : Богдан, 2019. 112 с.
2. Кон И. С. Психология ранней юности. Харків : Слово, 1989. 233 с.
3. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
4. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.
5. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
6. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
7. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.
8. Титаренко Т. М. Психологія життєвої кризи. Київ : Либідь, 1998. 122 с.

6. Самостійна робота

№ з н/п	Назва теми	Кількість годин
		Д.ф.
1.	Історичний розвиток вікової психології та сучасна вікова періодизація	6
2.	Пренатальний період. Психічний розвиток дитини в період новонародженості (0-2 міс) та в немовлячому віці (2 міс-1 рік)	8
3.	Психічний розвиток дитини в ранньому віці (1-3 роки)	8
4.	Психічний розвиток дитини в дошкільному віці (3-7 років)	8
5.	Психологічні особливості розвитку молодшого школяра (7-11 років)	8
6.	Психологія підлітка (11-15 років)	8
7.	Психологія ранньої юності	8
8.	Психологія зрілої юності	6
Разом		60

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Вікова психологія» є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Презентація наукового фільму.
3. Презентація першоджерел.
4. Презентація наукової статті.
5. Написання наукової статті для публікації.
6. Підготовка виступу на студентській конференції.
7. Участь в олімпіаді з психології.

7. Питання до підсумкового контролю з дисципліни «Вікова психологія»

1. Предмет і завдання, етапи розвитку вікової психології як науки.
2. Структура, функції вікової психології та зміст основних категорій вікової психології.
3. Взаємозв'язки вікової психології з іншими галузями знання.
4. Місце вікової психології в системі наукового знання та зміст основних категорій вікової.
5. Історія становлення вікової психології.
6. Проблеми вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.
7. Загальні закономірності психічного розвитку.
8. Рушійні сили розвитку психіки.
9. Поняття «криза» та «вікова періодизація».
10. Проблема вікового розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.
11. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості
12. Загальна характеристика пренатального розвитку.
13. Фази пренатального розвитку.
14. Загальна характеристика періоду новонародженості (0-2 місяці).
15. Криза новонародженості.
16. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти.
17. Розвиток у немовляти сприйняття. Розпізнавання немовлям інформації.
18. Криза першого року життя.
19. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність дитини в ранньому віці.
20. Розвиток психічних функцій в ранньому віці та мова.

21. Особливості розвитку особистості дитини в період від 1 до 3 років.
22. Криза трьох років. Новоутворення дітей раннього віку.
23. Соціальна ситуація розвитку та анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку.
24. Сенсорний розвиток та розумовий розвиток дошкільника.
25. Особливості розвитку особистості дитини в період від 3 до 7 років.
26. Новоутворення дітей дошкільного віку. Криза семи років.
27. Соціальна ситуація розвитку та анатомо-фізіологічні особливості першокласника.
28. Навчання як провідна діяльність першокласника.
29. Сенсорний розвиток та розумовий розвиток першокласника.
30. Особливості розвитку особистості дитини в період від 6 до 7 років.
31. Новоутворення та криза семи років.
32. Психологічна готовність до шкільного навчання.
33. Проблеми соціально-психологічної адаптації першокласника.
34. Психофізичний розвиток дитини молодшого шкільного віку.
35. Навчання як провідна діяльність молодшого школяра.
36. Місце гри в житті дітей молодшого шкільного віку.
37. Новоутворення дітей молодшого шкільного віку.
38. Розвиток та формування самосвідомості.
39. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра.
40. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.
41. Розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці.

42. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка.
43. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність підлітка.
44. Новоутворення підліткового віку
45. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці.
46. Розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка.
47. Педагогічно занедбані підлітки та особливості кризи 13 років.
48. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку в період ранньої юності.
49. Характеристика учбово-професійної діяльності старшокласників.
50. Формування особистості старшокласника.
51. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність старшокласника.
52. Особливості спілкування у ранній юності.
53. Особливості розумової діяльності у старшокласників.
54. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у старшокласників.
55. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку в період зрілої юності.
56. Характеристика професійної діяльності особистості в період зрілої юності.
57. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність особистості в період зрілої юності.
58. Особливості розумової діяльності у особистості в період зрілої юності.
59. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів і здібностей у особистості в період зрілої юності

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Види занять	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
1.1. Історичний розвиток вікової психології та сучасна вікова періодизація	6
1.2. Пренатальний період. Психічний розвиток дитини в період новонародженості (0-2 міс) та в немовлячому віці (2 міс-1 рік)	6
1.3. Психічний розвиток дитини в ранньому віці (1-3 роки)	6
1.4. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці (3-7 років)	6
1.5. Психологічні особливості розвитку молодшого школяра (7-11 років)	6
1.6. Психологія підлітка (11-15 років)	6
1.7. Психологія ранньої юності	6
1.8. Психологія зрілої юності	6
1.9. Самостійна робота	12
Всього поточна складова оцінювання:	60
2. Підсумкова складова оцінювання	
2.1. Модульний контроль №1	20
2.2. Модульний контроль №2	20
Всього підсумкова складова оцінювання:	40
Разом:	100

Сума балів за всі форми навчальної діяльності

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90 – 100	зараховано
82 – 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Рекомендована література

Базова Література:

1. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль : Богдан, 2019. 112 с.
2. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ : Главник, 1976. 236 с.
3. Максименко С. Д. Адаптація дитини до школи. Главник. Київ : Мікрос-СВС, 2020. 111 с.
4. Немов Р. С. Психология: учебное пособие в 3-х книгах. Харьков : Слово, 1998. 236 с.
5. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 469 с.

6. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології : навчальний посібник. Київ : Главник, 2019. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
7. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 360 с. (Альма-матер).
8. Скрипченко О. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2021. 421 с.
9. Северина Л. В. Особливості розвитку і виховання дитини в 6 років. Харків : Торсінг, 2023. 64 с.
10. Чуб Н. В. Довідник для батьків дошкільників. Психологія дитини від А до Я. Харків : Веста, 2021. 160 с.

Допоміжна

1. Атемасова О. А. Агресивна дитина: як їй допомогти. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 176 с.
2. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. 1968. 234 с.
3. Болотова А. К., Макарова И. В. Прикладная психология: учеб. для вузов. Харьков : Аспект Пресс, 2021. 456 с.
4. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии. Собр. Соч., Т.4. Київ : Педагогика, 1984. 195 с.
5. Выготский Л. С. Кризис первого года жизни. *Собрание сочинений в 6-ти томах.* Т.4. Харків : Світ, 1984. 522 с.
6. Гуткина Н. И. Психологическая готовность к школе. Харьков : Академпроект, 2020. 184 с.
7. Болотова А. К., Макарова И. В. Прикладная психология: учеб. для вузов. Харьков : Аспект Пресс, 2021. 456 с.

8. Дятленко Н. Самоповага дітей. Київ : Шк. світ, 2019. 120 с.
9. Карасьова К. В. Світ дитячої гри. Київ : Шк. світ, 2020. 128 с.
10. Кочерга О. Психофізіологія раннього дитинства. Київ : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2019. 120 с.
11. Кравцова М. М., Шевнина О. В. Курс виживання для школьного психолога. Харків : Генезис, 2018. 192 с.
12. Роджерс К. Р. Емпатія. Психологія емоцій. Тексти. Київ : МАУП, 1984. 108 с.

9. Інформаційні ресурси

13. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
14. Обласна наукова бібліотека (м.Рівне, майдан Короленка,6. URL: <http://www.libr.rv.ua/>
15. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська,44). URL: <http://www.cbc.rv.ua/>
16. Наукова бібліотека НУВГП (м.Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)